

Ulkoministeriön kansalaisjärjestöille (avustuksen saaja) kehitysyhteistyöhön myöntämän ohjelmatuen käytön tarkastus

Ohje tarkastuksen suorittavalle tilintarkastajalle

Avustuksen saajan velvollisuus teettää ohjelman tarkastus

Järjestön kehitysyhteistyötoiminnan, jota tämän jälkeen kutsutaan järjestön ohjelmaksi¹, toteuttaminen on aina järjestön omalla vastuulla. Järjestön on vastattava saamansa valtionavustuksen käytöstä valtionavustuspäätöksen ja ulkoministeriön myöntämien valtionavustusten käyttöä koskevien yleisehtojen ja ohjelmatuen lisäehtojen, niitä täydentävän ohjelmatuen ohjeistuksen sekä valtionavustuksia koskevien säännösten (Valtionavustuslaki 688/2001) mukaisesti.

Valtion kehitysyhteistyötukea saavan ohjelmatukijärjestön on raportoitava vuosittain ministeriön ohjeistuksen mukaisesti ohjelmansa edellisen kalenterivuoden toiminnasta ja varainkäytöstä. Vuosiraportin avulla ulkoministeriön kansalaisyhteiskuntayksikkö haluaa varmistua siitä, että ohjelman edistyminen ja varainkäyttö vastaavat valtionavustuspäätöstä ja että valtionavustuksen ehtoja ja sitä koskevaa ohjeistusta ja säännöksiä on noudatettu.

Vuosiraporttiin kohdistuu tarkastusvelvollisuus. Tarkastuksen suorittavan tilintarkastajan on annettava tarkastusraportti ohjelman varainkäyttöä koskevasta raporttiosuudesta, jossa on raportoitu raporttimallissa mainittujen erikseen sovittujen (soveltuvien) toimenpiteiden perusteella tehdyt havainnot. Järjestö toimittaa ulkoministeriölle vuosiraportin, johon tarkastusraportti liitetään. Ohjelman edistymisestä riippumatta järjestön tulee aina toimittaa vuosiraportti liitteineen ministeriölle määräaikaan mennessä. Vähintään yhden ohjelman tilintarkastajista on oltava KHT-, HT- tai JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö riippumatta siitä, onko avustuksen saajan valittava tilintarkastaja tilintarkastus- tai yhteisölaainsäädännön perusteella.

Tarkastuksen sisältö ja kohde

Tarkastus suoritetaan erikseen sovittuja toimenpiteitä koskevissa toimeksiannoissa sovellettavan kansainvälisen liitännäispalvelustandardin ISRS 4400 mukaisesti ottaen huomioon valtionavustuspäätöksessä mainitut ehdot. Tilintarkastajan on noudatettava hyvää tilintarkastustapaa tehtävää suorittaessaan. Suoritettavat tarkastustoimenpiteet on lueteltu raporttimallissa.

Avustuksen saajan tilintarkastajan raportti perustuu avustuksen saajan oman kirjanpidon tarkastukseen (avustuksen saajan Suomessa syntyneet ohjelmakulut sekä ohjelman kohdemaiden yhteistyökumppaneille lähetetyt varat ja niiden käytön takaisinraportointi). Vastaavasti ohjelman kohdemaiden yhteistyökumppanien tilintarkastajan raportit perustuvat kohdemaissa kirjattuihin kuluihin ja kohdemaiden yhteistyökumppanien laatimiin kustannustilityksiin. Avustuksen saajan tilintarkastajan tehtäviin sisältyy myös toimenpiteitä, jotka liittyvät kohdemaissa suoritettavaan tarkastukseen.

Ohjelman hankkeiden kohdemaassa syntyneiden kulujen tarkastus

Avustuksen saajan vastuulla on huolehtia siitä, että ohjelman hankkeiden kohdemaassa suoritetaan valtionavustukseen liittyvien ehtojen mukainen tilintarkastus aina kun paikalliskulujen kirjanpito hoidetaan kohdemaassa. Ohjelman hankkeiden kohdemaan tilintarkastajien on annettava erillinen raportti kohdemaassa kirjatusta menoista ja kohdemaan järjestön toiminnasta. Ohjelman hankkeiden kohdemaan tilintarkastajan tulee lähettää raportti suoraan avustuksen saajalle joko kopiona tai alkuperäisenä.

Avustuksen saajan on varmistuttava siitä, että kohdemaassa käytettävä tilintarkastaja vastaa maan viranomaisten edellyttämiä vaatimuksia. Ohjelman tarkastukseen kohdemaassa on syytä käyttää auktorisoitua tilintarkastajaa.

¹ Ohjelmalla tarkoitetaan tässä ohjeessa ulkoministeriön myöntämällä valtionavustuksella ja ko. toimintaan kohdistetulla omarahoituksella toteutettu toimintaa.

Vuosiraportin hyväksyminen ulkoministeriössä edellyttää, että ohjelman kaikista hankkeista on saatu kohdemaista tarkastusraportit.

Avustuksen saajan tilintarkastajan tulee tarkastaa, että kohdemaista on saatu tarkastusraportit sekä käydä nämä raportit läpi tilintarkastajan raporttimallissa tarkemmin kuvatulla tavalla (tai poikkeustapauksissa tarkastaa kohdemaan tositteet Suomessa). Mikäli tarkastusraportteja ei ole tarkastuksen raportointihetkeen mennessä saatu, tulee tilintarkastajan tarkastaa nämä myöhemmin ja raportoida tästä erikseen soveltuvilta osin.

Tämän tarkastusohjeen liitteenä on toimeksiantokirjepohja ja raporttimalli. Kohdemaan tilintarkastajalle on oma tarkastusohje, toimeksiantokirjepohja ja raporttimalli. ISRS 4400 mukaisen raportin ei ole tarkoitus olla ns. vakiomuotoinen, vaan jokaisen tilintarkastajan tulee joka tapauksessa muokata raporttia vastaamaan suoritettuja tarkastustoimenpiteitä ja niiden perusteella tehtyjä havaintoja.